

TYÖPAJATOIMINTA TYÖN
KEHITTÄMISEN TUKENA

TYÖPAJATOIMINTA TYÖN KEHITTÄMISEN TUKENA	2
1 LAPSET PUHEEKSI -TYÖMENETELMÄ.....	2
1.1 Miten menetelmä toimii	3
1.2 Tuetaan ja autetaan vanhempia keskustelun alkuun	3
1.3 Lapset Puheeksi -koulutus.....	4
2 BEARDSLEEN PERHEINTERVENTIO.....	4
2.1 Miten menetelmä toimii	4
2.2 TL&P -kliinikkokoulutus (Beardsleen perheinterventio menetelmäosaajan koulutus)	5
3 TYÖPAJAT HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN JUURUTTAMISEN JA VERTAISTUEN VÄLINEENÄ	5
3.1 Kouvolan työpaja.....	5
3.2 Lappeenrannan työpaja	6
3.3 Yhteistyö Rajan Lapset ja nuoret -hankkeen kanssa.....	7
4 TÄRKEYSJÄRJESTYS AJOI OHI	7

TYÖPAJATOIMINTA TYÖN KEHITTÄMISEN TUKENA

Kaakkois-Suomen lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämisverkosto Kehikko -hankkeen tehtävänä oli koota ja verkostoida alueen osaajia, osallistua kehittämistoimintaan sekä sen rakenteiden luomiseen. Tavoitteisiin pyrittiin mm. yhteistyössä alueen muiden Lapsen Ääni -osahankkeiden kanssa järjestettyjen koulutusten ja koulutusten jälkeen järjestettyjen työpajojen avulla.

Työpajatoimintaa tarjottiin Kouvolan perhepalveluverkosto -hankkeen tarjoaman Lapset Puheeksi – menetelmäkoulutusten ja Rajan Lapset -hankkeen järjestämän moniammatilliseen prosessikoulutukseen liittyen tukemaan monitoimijaisia yhteistyötä keväällä 2011.

Seuraavaksi kuvaan lyhyesti ne työmenetelmät ja menetelmäkoulutukset, joiden jälkeen työpajatoimintaa tarjottiin. Tämän lisäksi kuvaan työpajojen toteutusta sekä osallistujien että vetäjien kokemuksia työpajatoiminnan mahdollisuuksista ja kompastuskivistä.

1 LAPSET PUHEEKSI -TYÖMENETELMÄ

Seuraavassa on Tytti Solantauksen laatimasta Lapset puheeksi manuaalista poimittuna Lapset Puheeksi -työmenetelmän kuvaus.

Lapset puheeksi -työmenetelmä perustuu tietoon vanhemman mielenterveyden häiriön vaikutuksista vanhemmuuteen ja lapsiin sekä tietoon tekijöistä, joiden avulla vanhemmat voivat tukea lapsen ja nuoren kehitystä. Lapsilla on myös riski saada mielenterveyden ongelmia. On myös asioita, mitä vanhemmat voivat tehdä tukeakseen lapsiaan ja ehkäistäkseen ongelmien syntyä. Lapset puheeksi -työmenetelmä on kehitetty terveydenhuoltoon perusterveydenhuollossa tai erikoissairaanhoidossa. Nykyään työmenetelmää sovelletaan myös sosiaali- ja koulutoimeen sekä järjestöihin ja seurakuntaan. Työntekijän koulutus ja työtehtävä voivat vaihdella. Lapset puheeksi -työskentelyyn ei tarvita terapiakoulutusta. Lapset puheeksi on ylisektoriaalinen ja monialainen neuvonnallinen työmenetelmä, jossa vanhemmat saavat eväitä tukea lapsiaan sekä tietoa palveluista, jotka voivat olla heidän apunaan. Työmenetelmään on kehitetty käsikirja ja ohjeistus niiden toteuttamisesta.

Lastensuojelu- ja terveydenhoitolaki velvoittavat vanhempaa hoitavaa tahoa ottamaan huomioon lasten hoidon ja tuen tarve, kun lapsen vanhempi, huoltaja tai muu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaava henkilö saa päihdehuolto- tai mielenterveyspalveluja tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, joiden aikana hänen kykynsä huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta arvioidaan heikentyneen. Sitä ei voi tehdä muuten kuin puhumalla lapsista vanhemman/potilaan/asiakkaan kanssa. Lapset puheeksi -menetelmä on kehitetty täyttämään lainsäätäjän terveydenhuollolle antama velvoite ja auttamaan työntekijää ottamaan lapset puheeksi rakentavasti vanhempia ja lapsia kunnioittaen. Lapset puheeksi -keskustelun tarkoituksena on avata keskustelu lapsista ja vanhemmuudesta, varsinkin silloin kun se on osa vanhemman omaa hoitoprosessia. Päämäärä on, että sekä vanhempi että työntekijä voivat palata lasten asiaan avoimesti ja välittömästi aina, kun siihen on halua ja tarvetta.

1.1 Miten menetelmä toimii

Lapset puheeksi työmenetelmä antaa työvälineen ja tähtää vanhemmuuden ja lasten kehityksen tukemiseen. Ehkäisevän työn lähtökohta on suojaavien tekijöiden, vahvuuksien ja mahdollisuuksien tukeminen. Eri ammattiryhmät ovat saaneet hyvän ja perusteellisen ammatillisen koulutuksen nähdä ja tunnistaa ongelmia, mutta vahvuuksien tunnistaminen, niiden merkityksen oivaltaminen ja niiden tukeminen vaativat harjoitusta. Lapset puheeksi työmenetelmässä vahvuuksiin paneutuminen ei merkitse silmien sulkemista vaikeuksilta vaan päinvastoin. Lasten ja perheen haavoittuvuudet otetaan esille avoimesti ja rakentavasti. Työmenetelmässä lasten ja perheen tarve lisäapuun esimerkiksi lastensuojeluun tai mielenterveyspalveluihin kartoitetaan työskentelyn kuluessa, mutta ne eivät ole työskentelyn lähtökohta. Yhteistyössä vanhempien kanssa ohjataan lapsi ja perhe lisäavun äärelle. Työntekijä tulee vanhempien avuksi ja rinnalle uudessa ja oudossa tilanteessa eli kyseessä ei ole perheen elämään "puuttuminen". Työmenetelmä on sekä periaatteiltaan että toteutukseltaan lasten kehityksen ja vanhemmuuden tukemista, ei kenenkään perheenjäsenen hoitoa.

1.2 Tuetaan ja autetaan vanhempia keskustelun alkuun

Vanhemmilla, samoin kuin työntekijöillä, on usein epätietoisuutta siitä, miten ja mitä lasten kanssa pitäisi puhua perheen arkea hankaloittavista asioista. Työmenetelmän periaatteiden avulla tuetaan ja autetaan vanhempia keskustelun alkuun liittyen lasten hyvinvointiin:

1. Lapselle tulee puhua kieltä, jota hän ymmärtää. Mitä pienempi lapsi sitä enemmän on käytettävä ilmaisuja, jotka ovat konkreettisia ja lapselle tuttuja. Vanhemman on hyvä kysellä lapselta mitä hän on ajatellut, koska silloin vanhempi oppii lapsen tavasta ajatella.
2. Lapsi tarvitsee selityksiä kokemilleen asioille – mitä hän on nähnyt, kuullut, tuntenut, ajatellut. Lapsia helpottaa tieto, että vanhempi selittää perheen tilannetta tai esimerkiksi oman käyttäytymisensä syitä ikäspesifillä tavalla.
3. Kun lapselle kerrotaan hänen elämänsä liittyvästä vaikeudesta, on keskusteluun kudottava mukaan ratkaisu, joka tekee tulevaisuuden mahdolliseksi. Esimerkiksi vanhemman sairastaessa masennusta "Olen sairas, mutta käyn hoidossa", " minulla on lääkärin määräämää lääkettä, joka auttaa".
4. Lasta rohkaistaan ottamaan perheen tai perheenjäsenen tilannetta koskeva asia puheeksi aina kun häntä haluttaa. Ymmärryksen syntyminen vaatii aikaa, eikä keskustelu valmistu yhdellä keskustelukerralla.

Menetelmän avulla voidaan kartoittaa ja tukea lapsen elämää kannattelevia ja suojaavia tekijöitä, joita ovat kotielämän sujuminen ja oman perheen ihmissuhteet, joita keskinäinen ymmärrys ja avoin kommunikaatio ja ongelmanratkaisu tukevat, sekä toimiva sosiaalinen elämä kodin ulkopuolella: hyvin toimiva päivähoido ja koulu sekä omat ystävät ja harrastukset.

Lapset puheeksi manuaali löytyy osoitteesta: <http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/9599FC38-BD35-4E04-809F-129739E041E5/0/LAPSETPUHEEKSI.pdf>

1.3 Lapset Puheeksi -koulutus

Lapset Puheeksi menetelmäkoulutus on tarkoitettu kaikille lapsiperheiden kanssa työskenteleville terveydenhuollon ja sosiaalitoimen sekä seurakuntien ja mahdollisten kolmannen sektorin toimijoiden työntekijöille. Ensimmäisen koulutuspäivän jälkeen kouluttavat ovat valmiit toteuttamaan potilas/asiakasperheidensä vanhempien kanssa Lapset Puheeksi -intervention. Koulutus on kaksipäiväinen. Ensimmäinen päivä sisältää Toimiva lapsi & perhe -työskentelyn periaatteiden esittelyn sekä opastuksen Lapset puheeksi -lokikirjan käyttöön sekä rooli-harjoituksia. Toinen päivä keskittyy koulutettavien arkityössään menetelmästä saamien kokemusten kokoamiseen ja menetelmätyönohjaukseen. Se toteutuu noin kuukauden kuluttua ensimmäisen koulutuspäivän jälkeen.

2 BEARDSLEEN PERHEINTERVENTIO

Seuraavassa on lyhyesti kuvattuna Beardsleen perheinterventio malli. Tiedot on kerätty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) nettisivuilta:

<http://info.stakes.fi/toimivaperhe/FI/tyomenetelmat/tyomenetelmat.htm>

2.1 Miten menetelmä toimii

Beardsleen perheinterventio on prosessityöskentelyä perheen kanssa. Tavoitteena on auttaa vanhempia auttamaan omia lapsiaan. Menetelmän avulla avataan keskustelua vanhemman sairaudesta tai muista ongelmista ja näin tuetaan perheenjäsenten välistä vuorovaikutusta ja ongelmanratkaisua sekä vahvistetaan lasta suojaavia tekijöitä. Työskentely tapahtuu 7–8 käynnin puitteissa riippuen lasten määrästä.

Perheintervention kulku, josta voidaan poiketa tarvittaessa:

- Vanhempien tapaamiset (2 istuntoa)
- Lasten omat tapaamiset (1 istunto/lapsi)
- Perheistunnon valmistelu (1 istunto)
- Perheistunto (1 istunto)
- Seurantaistunto (1 istunto).

Lisäksi vanhempien kanssa sovitaan harvajaksoinen seuranta n.1–2 x vuodessa. Tapaamisten pituus on keskimäärin 45 minuuttia.

Intervention periaatteista ja kulusta on manuaali sekä ohjeistus kullekin istuntokerralle.

2.2 TL&P -kliinikkokoulutus (Beardsleen perheinterventio -menetelmäosaajan koulutus)

Koulutus jakaantuu menetelmäkoulutukseen ja työmenetelmän työnohjaukseen. Koulutus kestää tavallisimmillaan yhden lukuvuoden. Ensimmäisen lukukauden aikana käydään läpi teoreettisia kysymyksiä ja istuntoihin liittyviä harjoituksia, toinen puolivuotinen painottuu työmenetelmän työnohjaukseen. Lähikoulutuspäiviä on kaiken kaikkiaan yksitoista. Kliinikkokoulutuksen päätteeksi voidaan järjestää alueellinen päätösseminaaripäivä, jossa paikalliset toimijat kokoavat yhteen koulutuksesta ja menetelmän käyttöön otosta kertyneitä kokemuksia sekä rakentavat tulevaisuuden ennaltaehkäisevää työtä tukevaa toiminta- ja organisaatiomallia

3 TYÖPAJAT HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN JUURUTTAMISEN JA VERTAISTUEN VÄLINEENÄ

Oman työn kehittämiseen tai menetelmäosaamiseen liittyvän koulutuksen jatkeeksi järjestetyn työpajan ajateltiin olevan väline saadun tiedon juurruttamiseksi elämään oman työn arjessa. Tämän lisäksi ajateltiin, että työpajat tarjoavat ammattilaisille vertaistukea ja vahvistavat monialaista osaamista sekä yhteistyötä toimijoiden kesken, kun työpajoissa tutustutaan toisiimme ja toistemme työnsisältöihin. Tavoitteena olivat moniammatilliset koulutukset ja työpajat.

3.1 Kouvolan työpaja

Kouvolassa Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen järjesti Kouvolan perhepalveluverkosto – hanke keväällä 2010 (3 ryhmää) ja 2011 (yksi ryhmä). Kouvolan Lapset puheeksi – menetelmäkoulutuksiin on osallistunut yhteensä 51 työntekijää. Osallistujat olivat aikuispsykiatriasta, aikuissosiaalityöstä, A-klinikalta, vammaispalveluista, avoterveydenhuollosta, perhetukikeskuksesta, Kyamkilta ja Kehikosta. Kehikon kehittämissuunnittelijat osallistuivat kevään 2010 Lapset puheeksi koulutuksiin ja kertoivat koulutuksessa mahdollisuudesta osallistua menetelmän käyttöönoton tueksi järjestettävään työpajaan. Kevään 2011 koulutuksessa kehittämissuunnittelija kävi kertomassa koulutukseen osallistujille työpajan mahdollisuudesta ja toiminnan ideasta. Työpajat käynnistyivät Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen jatkoksi. Työpajoja markkinoitiin koulutuksiin osallistujille ainoastaan koulutuksissa. Ainakin yhdessä pienryhmäkoulutuksessa luvattiin, että työpajoihin mukaan voi ilmoittaa myös Lapset Puheeksi-koulutusta vailla olevan työkaverin, jos työkaveri haluaa osallistua. Lisäksi Kouvolan perhepalveluverkosto – hankkeesta lähetettiin esimiehille, joiden yksiköistä koulutuksiin oli osallistunut työntekijöitä, työpajatoiminnasta kertova sähköposti. Sähköpostissa pyydettiin esimiehien tukea työntekijöiden osallistumiseen työpajoihin. Sähköpostissa oli liitteenä myös koulutusten palautekoonti. Kehikon kehittämissuunnittelijat laittoivat ryhmien aikataulusta sähköpostiviestin kaikille Lapset Puheeksi koulutetuille ennen työpajojen alkamista sekä työpajatoiminnasta kiinnostuneille ennen jokaisen työpajan kokoontumista.

Työpajaan on osallistunut 9 työntekijää. Osallistujat ovat A-klinikalta, terveyskeskuksesta ja aikuispsykiatriasta. Kehikko kokosi ryhmän, koordinoi sitä ja tarjosi kehittämissuunnittelijan työpariksi tueksi asiakastyöhön menetelmän ensimmäisiin toteutuksiin. Työpaja kokoontui Kouvolassa 5 kertaa. Kouvolassa Lapset puheeksi työpajoja vetivät Tarja Nyström ja Ulla Huhtalo.

Kouvolassa työpajojen kokoontumisiin osallistui keskimäärin 2–3 työntekijää kerrallaan. Koska osallistujat eri kerroilla vaihtuivat ja työpajoissa käsiteltiin osittain samoja teemoja kerrasta toiseen, ei työpajojen kokoontuminen muodostanut omaa kehittämisprosessia eivätkä osallistujat ehtineet ryhmäytyä tai ”me-henki” ei ehtinyt muodostua. Työpajoissa pohdittiin menetelmän käytön esteitä ja vertailtiin kokemuksia. Kehittämissuunnittelijat tarjosivat myös työparia menetelmän käytön tueksi. Yhden kerran kehittämissuunnittelija oli työparina menetelmää käytettäessä. Osaksi johtuen osallistujien vaihtuvuudesta ja toisaalta työpajan kokoontumisten aikataulutuksesta sekä menetelmän käyttökokemusten vähäisyydestä, eivät osallistujat lähteneet mukaan menetelmän kehittämiseen ja muokkaamiseen omaan työhön sopivammaksi. Työpaja tarjosi parhaimmillaan vertaistukea menetelmän käyttöön ja kiireisen työelämän haasteisiin. Lapset puheeksi keskustelua osallistujat pitivät hyvänä varhaisentuen ja vanhemmuuden tuen muotona ja toivovat menetelmäosaajien koordinoitua ja yhteisiä tuki- ja kehittämistapaamisia 2–4 krt/vuodessa. Osallistujat toivoivat työpajatoiminnalle jatkoa ainakin niin, että menetelmäosaajat kokoontuisivat 1–2 kertaa vuodessa.

3.2 Lappeenrannan työpaja

Lappeenrannassa Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen järjesti Lappeenrannan seurakuntayhtymä Ehjä lapsen mieli -koulutussarjana keväällä 2010. Kehikon kehittämissuunnittelijat Tiina Vormisto ja Ulla Huhtalo osallistuivat viimeiseen koulutuspäivään ja työpajatoimintaa markkinointiin viimeisen koulutuspäivän yhteydessä koulutukseen osallistuneille. Esimiehille työpajatoimintaa ei esitelty, vaan työntekijöiden tehtäväksi jäi kysyä esimiehiltään lupa työpajaan osallistumiselle. Koulutuksen jälkeiseen työpajaan (1 kerta) osallistui vain kaksi työntekijää.

Koska osallistujia oli vähän, kartoitettiin jo aiemmin eri perheinterventio menetelmäkoulutukseen osallistuneiden työntekijöiden halukkuutta osallistua työpajatoimintaan. Lappeenrannassa on vuosina 2003–2004 koulutettu useita työntekijöitä Beardsleen perheinterventiomenetelmän käyttöön. Lappeenrannassa työpajat toteutettiin yhdessä Lapset puheeksi -menetelmäkoulutettujen ja Beardsleen perheinterventio -menetelmäosaajien kanssa.

Työpaja kokoontui Lappeenrannassa 3 kertaa ja niihin osallistui 12 työntekijää. Lappeenrannan työpajojen vetämiseen osallistuivat Tiina Vormisto ja Ulla Huhtalo.

Lappeenrannassa järjestettyyn Lapset Puheeksi -menetelmäkoulutukseen osallistujat eivät kokeneet työpajaa tarpeelliseksi, tosin työpajasta informoitiin vasta koulutuksen päättyessä eikä siihen näin ollen voinut etukäteen varata aikaa tai pyytää esimieheltä osallistumislupaa. Myös Ehjä Lapsen mieli -hankkeen järjestämään perhetyön koulutukseen (sisälsi Lapset Puheeksi menetelmäkoulutuksen) osallistujat olivat suurelta osin lapsi- ja perhepalveluissa perhetyötä

tekeviä ammattilaisia eivätkä niinkään aikuisten palveluissa perheellisiä aikuisia tapaavia työntekijöitä. Näin ollen työpajatoimintaa tarjottiin Lappeenrannassa kaikille jonkin perheinterventio menetelmäkoulutuksen käyneille osaajille. Lappeenrannan työpajaan osallistui 4 Lapset Puheeksi menetelmäosaajaa ja 8 Beardsleen perheinterventio menetelmäkoulutukseen osallistunutta työntekijää. Beardsleen perheinterventio menetelmäkoulutus oli toteutettu 2003–2004. Viimevuosina menetelmää ei ollut käytetty enää lainkaan. Lappeenrannassa perheinterventio menetelmäkoulutuksen käyneiden sitoutuminen työpajaan oli Kouvolan työpajaa vahvempaa eikä osallistujat vaihdelleet tuntuvasti eri kokoontumisissa. Työpajoissa esiteltiin eri perheinterventio menetelmät ja suunniteltiin menetelmien käytön vahvistamista, yhteistyön mahdollisuuksia sekä yhteistä menetelmäosaajien koordinoitua. Työpajaan osallistujat sopivat jatkavansa kokoontumisiaan keskenään.

3.3 Yhteistyö Rajan Lapset ja nuoret -hankkeen kanssa

Yhdessä Rajan Lapset -hankkeen kanssa järjestettiin työpajoja (3) moniammatilliseen prosessikoulutukseen liittyen tukemaan monitoimijaista yhteistyötä keväällä 2011. Rajan Lapset markkinoi työpajojen mahdollisuutta laajasti esimiehille ja eri yksiköiden esimiehet ilmoittivat työpajoihin osallistuvat työntekijät. Tiina Vormisto ja Ulla Huhtalo vetivät yhtä moniammatillista työpajaa Eksoten alueelta. Työpaja kokoontui Rajan lapset -hankkeen järjestämien koulutusten jälkeen 3 kertaa ja siihen osallistui 8 työntekijää eri toimialoilta.

Rajan Lapset -hankkeen koulutukset olivat:

- "LUUKULTA TOISELLE" LAPSI JA PERHE MONIAMMATILLISUUDEN JA PALVELUIDEN VIIDAKOSSA– tietoa ja teatterin keinoin tarinaa, 12.1.2011,
- Eväitä yhdessä toimimiseen – dialogisuus ja verkostot 17.-18.3.2011
- *Varhaisen tuen mahdollisuudet työssä lasten ja perheiden kanssa 11.5.11*

Yhteistyössä Rajan Lapset ja nuoret -hankkeen kanssa järjestetyn työpajaan sitoutuminen oli vahvinta. Työpajoissa keskusteltiin koulutusten herättämistä ajatuksista eri ammattiryhmien näkökulmista ja kehiteltiin uusia tapoja tehdä yhteistyötä.

4 TÄRKEYSJÄRJESTYS AJOI OHI

Työpajojen toteuttaminen valittiin yhdeksi Kehikon prosessiarvioinnin kohteeksi. Työpajojen kokoontumisten jälkeen vetäjät itsearvioivat tavoitteiden toteutumista erillisen arviointimallin mukaisesti. Arvioinnin toteutuksessa oli tukena Arja Hakalisto, Työnohjaus A. & H. Hakalisto Oy:stä. Eri koulutusten jälkeen järjestetyt ja eritavoilla toteutetut työpajat toivat esiin tärkeitä työpajojen toteuttamisessa ja menetelmäkoulutuksissa huomioitavia asioita.

Kouvolan perhepalveluverkosto -hanke keräsi Lapset puheeksi -menetelmäkoulutukseen osallistujilta palautetta menetelmän käytöstä ja työpajoihin osallistumisesta seurantakyselyllä huhtikuussa 2011. Kyselyyn vastasi 20 koulutukseen osallistunutta. Samoin Rajan lapset -hankkeen järjestämistä työpajoista pyydettiin osallistujien palautetta palautelomakkeella viimeisellä tapaamiskerralla. Vastauksia saatiin 14 kappaletta.

Kyselyn tulosten, palautteiden ja työpajoissa käytyjen keskustelujen perusteella voidaan sanoa, että työpajojen suunnittelu on hyvä aloittaa samanaikaisesti menetelmäkoulutuksen suunnittelun kanssa ja työpajojen markkinointi tulee kiinteästi liittää koulutuksen markkinointiin. Näin varmistetaan koulutukseen osallistujien sitoutuminen myös työpajoihin ja taataan osallistujille mahdollisuus käyttää työaikaansa työpajoihin osallistumiseen. Koska Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen työpajojen markkinointi tapahtui vasta Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen aikana, ei työntekijöillä ollut mahdollisuutta varata työaika riittävästi työpajatoimintaa. Myös uuden menetelmän käyttöönotto vie tavallista enemmän aikaa, jolloin menetelmän käyttämisen kynnyks kasvaa. Perustyön kiireinen tahti ei tue uuden työmenetelmän käyttöönottoa eikä työpajoihin osallistumista. Näin ollen menetelmäkoulutusten hyöty jää vähäiseksi. Menetelmäkoulutukseen liitetyn työpajatoiminnan ja sen tulosten esittely esimiehille, tehostaisi myös eri menetelmäkoulutuksiin käytetyn ajan tuottavuutta. Koska Rajan lapset -hankkeessa toteutetut työpajat esiteltiin ensin työyksiköittäin esimiehille ja työntekijällä oli esimiesten ”määräys” osallistua työpajoihin, oli viime hetken peruutuksia ja poisjääntejä huomattavasti vähemmän.

Saadun palautteen perusteella työpajatoiminta menetelmäkoulutusten jälkeen tukee menetelmän käyttöön ottoa osaksi omaa arkityötä. Työpajatoiminta ylläpitää opittua taitoa ja auttaa käyttöönoton vaikeuksissa, se vahvistaa omaa ammatillisuutta ja valmiuksia monitoimijaiseen yhteistyöhön, tarjoaa vertaistukea ja mahdollisuuden muokata menetelmää omaan työhön sopivaksi.

”se vahvistaa lapsinäkökulman juurtumista työhön”

”Toisten kokemukset menetelmästä ja tämän tyyppisestä työstä kiinnostivat. Omien kokemusten jakaminen”

”Oli hienoa kuulla muiden ammattiryhmien edustajien mielipiteitä eri asioista. Ehkä jatkossa ymmärrän entistä paremmin ottaa muut huomioon”

”Moniammatillinen yhteistyö on selvästi lisääntynyt. Asioita osaa katsoa paremmin eri näkökulmista.”

Kouvolan perhepalvelu hankkeen toteuttaman Lapset puheeksi – keskustelun käyttökyselyyn vastasi 20 koulutukseen osallistunutta. Vastaajista 18 ilmoitti käyttävänsä Lapset puheeksi -keskustelua työssään sellaisenaan tai sovellettuna. Kaiken saadun palautteen perusteella työpajatoimintaan osallistumista esti kiire perustyössä. Kouvolan perhepalveluverkosto -hankkeen

seurantakyselyn avoimeen kyselyyn miksi osallistuit/et osallistunut työpajoihin saatiin 16 vastausta. Vastaajista 11 ei ollut osallistunut työpajoihin ja näistä vastaajista 2 kertoi, ettei työpajoja ollut tarjottu ja 7 ilmoitti osallistumisen esteeksi ajanpuutteen. Vaikuttaa siltä, että myös eri menetelmien osaajat tarvitsevat menetelmien käyttöönotossa ja menetelmien säilyttämisessä aktiivisena työvälineenä koordinoitua ja ”huolenpitoa”. Esimerkiksi joku koulutetuista tai ulkopuolinen koordinaattori voisi toimia menetelmän vastuuhenkilönä, jonka tehtäviin kuuluisi tiedottaa menetelmästä ja sen osaajista yhteistyötahoille ja ylläpitää menetelmäosaajien verkostoa, joka yhdessä kehittäisi menetelmää työn mukana ja pitäisi osaamista aktiivisesti vireillä. Jos työyhteisössä, kunnassa tai sosiaali- ja terveystieteissä ei ylläpidetä rekisteriä tms. eri erityisosaamisesta, jää menetelmien käyttö arkityön, henkilöstövaihdosten ja kiireen jalkoihin.

”Tehtävien ja työn tärkeysjärjestys ajoi muita asioista ohi”

”muun päällekkäisyyden takia”

”Ajanpuute”.

Rajan lapset ja nuoret -hankeen työpajojen palautekyselyn kysymykseen mitä olisi jäänyt saamatta jos et olisi osallistunut työpajaan saatiin mm. seuraavat vastaukset.

”Mielenkiintoinen moniammatillinen ajatusten vaihto & konkreetit ideat (ja hyvät kaffet) olis jäänyt saamatta”

”Keskustelut olisi käymättä, ajatukset vaihtamatta.”

”Eri ammattia edustavien näkemykset asioista. Asioita puitiin syvemmin kuin itse koulutuksessa.”

”Tutustuminen eri alojen ihmisiin, ketkä olivat nyt työpajassa, ei olisi saanut tietoa heidän työstään yms.”

Seuraavassa taulukkoon (taulukko 1) koottuna yhteenveto siitä, mikä edisti tai edisti työpajojen toteutumista alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Edisti työpajojen toteutumista suunnitelman mukaan	Esti työpajojen toteutumista suunnitelman mukaan
Työpajoista tiedottaminen koulutuksesta tiedottamisen yhteydessä	Perustyön kiire
Esimiehille tiedottaminen	Osallistujien vaihtuvuus
Osallistujien sitoutuminen työpajatoimintaan	Ei erillistä tiedotetta esimiehille

Taulukossa 2 yhteenvetona työpajojen hyödyt/ haitat.

Työpajan hyödyt	Työpajan haitat
Tutustuminen eri ammattiryhmien työntekijöihin ja heidän työnsä sisältöihin ja näkökulmaan ko. asiassa	Ruuhkautti asiakasajat perustyössä
Asioiden käsittely syvemmin oman työn näkökulmasta	
Työmenetelmä pysyy aktiivisena työkaluna ja kehittyy omaan työhön sopivaksi	

Kiitos kaikille koulutuksiin, työpajoihin ja suunnitteluryhmiin osallistuneille sekä työpajatoimintaa koskeneisiin kyselyihin vastanneille. Erityiset kiitokset ”Kehikkolaisille” yhteisestä suunnittelusta ja arvioinnista sekä Arja Hakalistolle arvioinnin suunnittelusta ja koko prosessin aikaisesta tuesta.

Liite 1

